पठन्ति ब्राह्मणवत् तथापि व्याख्यानतो ऽनुनासिकत्वादिवत् उदात्तनिपातना
दित्वान्नेत्याहुः विधेयाणुविषये तु अप्रत्यय इति निषेधान्न गुणभेदकत्वे
न सवर्णग्रहणं अत एव घटेवदित्यादौ मतोर्मस्य नानुनासिको वकारः अत एव
तद्वनासामिति सूत्रनिर्देशः अन्यथा अप्रत्यये भाषायां ऽनुनासिकायामिति नित्यमनु
इति बोध्यं नासिकः स्यात् जातिपदे ऽनुनासिकोपयोगः यूइत्यादौ दीर्घमात्रवृत्तिजातिनि
र्देशान्नदातिरित्यन्यत्र विस्तरः १०७ ननु सर्वनामानीत्यादौ णत्वाभावनिपा इत्यत्र निपातः
तनेऽपि लोके मणत्वप्रयोगस्य साधुत्वं स्यादत आह बाधकान्येव निपातना
नि तत्कार्ये येन नाप्राप्ते निपातनारम्भात् पुराणप्रोक्तेष्विति निपातित
पुराणशब्देन पुरातनशब्दस्य बाधः प्राप्नोति पृषोदरादित्वान्नेति बोध्यम् पु
राणेति पृषोदरादिः पुरातनेति चेत्तन्न इयं सर्वादिसूत्रे भाष्ये स्पष्टा अ।

पूर्वपदात्संज्ञायामिति णत्वमत्वादिति भावः ४८

सर्वनामसंज्ञायां निपातनात्सत्वाभावइ
त्यादि सर्वादिसूत्रस्थभाष्यविरुद्धमित्यर्थः १८

५
६८

वाधकान्यपि निपातनानीति भाष्यविरुद्धम् १०८ ननु उखधातोर्द्वित्वे खनराव हुस्वत्वात्पूर्वम भ्यासहुस्वप्रवृत्तौ हलादिःशेषे सवर्णदीर्घे हुस्वापत्तिरनग्राह पर्यन्यवहन्नेतारणप्रवृत्तिः एवं च हुस्वस्यापि हुस्वे कृते न दोष इत्यन्याये न न पुनर्हुस्वः तदुक्तं मिकोऽकलितिसूत्रे भाष्ये कृतकारि खल्वपि शास्त्रं पर्यन्यवदिति सिद्धे पि हुस्वादिकारीत्यर्थः १०९ न वलदोषे न तद्गुणसंसकृदेव प्रवृत्तिरिति न्यायेन मानमिति वाच्यम् समोवानोपमेकुर इति लोपे नैकसकारस्य द्वित्वेन द्विसकारस्य पुनर्द्वित्वेन त्रिसकारस्य च सिद्धेः समः सुटीति सूत्रस्यैव मानत्वात् संप्रसारणाच्च सिच्चि वृद्धिरित्यादौ भाष्यस्य घमकृत्वाच्च अत्रविकारागमकृतौ न दोषमे दोनेति सिचि वृद्धिरिति भाष्यान्नात्रैनीयन इत्यन्यत्र विस्तरः १९० ननु स्यंदू धातोः स्यंत्स्यती त्यादौ आत्मनेपदनिमित्तत्वाभावनिमित्तत्वान्नवृद्धश्च[illegible] रामः ६८

स्वतः सिद्धे
आदि शेषः
५८

नवउदवोद्य
मित्यादौ वृद्ध
वृत्तेति वृद्धौ
तहिवहोसित्यादौ त्वे सिचि वृद्धिरिति वृद्धि [illegible]
आपत्स्यात्ल दोषैतद तल मिति वृद्धि वारणभाष्यासंगतिः स्यान् २८

ननु स्यंदूधातोः स्यंत्स्यतीत्यादौ स निमित्तत्वा [illegible]
मनेपदाभावे निमित्तत्वा [illegible] ननु [illegible]
निनिषेधस्य नित्यापाठः २४

[illegible] ... ह्रस्वे कृते [illegible] ... सिद्धं ... ४८ ...

न्भ्यं इति निषेधस्य वहिरंगशास्त्रत्वेनांतरंगत्वाद् द्वित्वे कृते तस्य षट् विकल्पस्यापत्ति
रत आह निषेधाश्च बलीयांसः अंतरंगादुपजीव्यादपि बलीयांस इत्यर्थः चतु
३२ र्थ्य इति स्पष्टार्थमेव अत एवैतत्प्रत्याख्यानं भाष्योक्तं संगच्छते अत एव सवर्णसं
ज्ञादेर्निषेधविषयेन विकल्पोन्यथा मीमांसकरीत्या विधेरुपजीव्यत्वेन प्राव
ल्यात् न स्यात् सर्वथा वाधानुपपत्त्या स दुर्वार इति मंजूषायां विस्तरः अत एव ह्रूहे
३५ चेति विभाषा जसीति च रितार्थम् विध्युन्मूलनाय प्रवृत्तिरस्या बीजम् न च म
तां गस्य कमेर्णिङित्यनयोर्भाष्यस्पष्टैषा ११२ नन्वेवं पुनः स्वार्थिकानामर्थप्रत्या
यकत्वरूपप्रत्ययत्वानुपपत्तिरत आह अनिर्दिष्टार्थाः प्रत्ययाः स्वार्थे यस्यार्थः
प्रकृत्या प्रत्याय्यते सोपि प्रत्यय इत्यस्याप्यंगीकारात्तस्य प्रत्ययत्वमिति न दोषः
स्वार्थे इत्यस्य स्वीयप्रकृत्यर्थे महासंज्ञावलादर्थोक्तान्ताया मन्यानुपास्येति रस्या

निषेधानां बलीयस्त्वादेवेत्यर्थः ३

नतु मीमांसकरीत्या षोडशिग्रहणाग्रहणवद्विकल्पार्थं ह्रूहे चेत्यस्त्वत आह विभाषा जसीति चे
ति तथा सति वि मेवेति भावः ५८
इत्यर्थः १४

प० ६८

बीजम् सुपिस्थाइत्यादिसूत्रेषु भाष्ये स्पष्टैषा ११२ योगविभागादिष्टसिद्धिः इष्टसि
द्धिरेव न त्वनिष्टापादनं कार्यमित्यर्थः तेन त्समानविधिकद्वितीययोगेन विभक्त
त्वत्र। स्यानित्यत्वज्ञापनमेतद्बीजम् ११३ पर्यायशब्दानां गौरवलाघवं चर्चानाद्रियते त
त्र तत्रान्यतरस्यां विभाषेति सूत्रनिर्देशज्ञापितमिदं ज्ञापकसिद्धं न सर्वत्र स्व
ष्टमेव पठितव्यं मानाबोधनेन सार्वत्रिकत्वाद्यमित्यर्थः तेन परिभाषामाद्रो
यानिष्टं ना[?]पादनीयमिति तात्पर्यं भाष्येपि ध्वनितमेतत् ष्याङ्सूत्रादौ ज्ञाप
केति न्यायस्याप्युपलक्षणं न्यायज्ञापकसिद्धानामपि केषांचित्कथनमन्येषा
मनित्यत्वबोधनार्थमिति भावः यथा नस्यानापन्नेन तद्धर्मलाभ इति न्यायसिद्धं
स्यानिवत्सूत्रं ज्ञापकसिद्धं च तत्रानल्विधाविति ११४ नस्तद्धोग्धा[?]द्धो ढाद्रे
ढेत्यादौ घत्वादीनामसिद्धत्वान्पूर्वद्विर्वे एकत्र घत्वमपरत्र ढत्वमित्यस्योपाप राम: ६८

ष्यदोजाधित्वाद्विकिती
मत्र त्वपूर्वग्रहणं ज्ञापकम् २=

[?]नविरेनिद्वि[?]न[?]२=

ग

१

श्रीगणेशाय नमः ।। प्रकृतिसुभगं गात्रं प्रीतिपात्रं रमायाः दिशतु किम
पि धाम श्यामलं मंगलं वः स्वरूणकमललीलां जस्य पादौ दधाते प्र
णतहरजटालीगंगा गरिंगतरंगैः १ रत्नैर्वामहेशो हृदयं सुरवक्रं
श्रीसमनंगमास्यदं घ्रा घ्रादणावाकृतां गवतो भर्गस्य मार्गयमजे
पङ्केन मया घटस्तनि घटीमध्ये समस्ता ध्यतेप घानां धातमंगगनाघ
र सुधा स्यद्धी विधानो हुरं २ दिवाकर प्रसारेन सेगारोस्य समीहया व
न्मास्ते न च पंकुम्भिकामवेद्ह यजीवनं ३ तप्यापि कुपतेगुरुणः सीतिय
घनिर्दुर्जना नहिरस्नु मया लोकेदैन्यवाना विवर्तते ४ येषां न चेतो लल
नासु लग्नं मग्नं न साहित्यसुधासमुद्रे गयास्यति किं चेतमम: प्रयासा
न्धाय्यपावारिमधुविलासान् ५ गरुगजनाय चतुरैस्मरकार्ये मुनिभि
र्नैसां करुणया कथितपत्र स्मरिवलं लिखामि खलु तस्य रहस्यं कस्व
पोलकल्पितमिस्ति किंचित ६ गुरोरधीताखिलवैद्यविद्यः पीयूषपाणिः

(1)

ना न २१

१

पित्तकफज्वरेषु १४ उशीरकुलसीमहौषधकिरातितिक्तामोधरस्थिरा
हे ते तिकाढ्यामृतलतात्रिकंटकैः कृतं कषायममं पिबेत्पवनजज्वरव्या
कुलः पुमान्तद्गणशतसदसद्मदग्रसतलोचने १५ पीयूषलोकपा
नालिवरयाणां कषायकः पीयमानं प्रिपेहंति हनुमत्रनकंज्वरं १६
छिन्नोद्भवापर्पटवारिवाहमनिंबशुंठी जनितकषायसमीरपित्तज्वर
जर्जरितानां करोति भद्रं खलु पंचभद्रः १७ एकएव खलु पैत्तकज्वरं हंति
पर्पटकृतः कषायकः चंदनोदकमहौषधान्वितश्चेत्तदा किमु पुनर्वि
चारिणि १८ मानिनिसजप्रेयमदवाद्यज्वलज्ज्वलतासंद्यभिनद्यौतारे रेवा
तरंपस्य रम्य स्वरवैरिकां रोगपतो कारित निरस्तपापः १९ द्राक्षारेग्वल
क्ष्मीस्वयज्ञतिपित्तज्वरातुरेरेसा कषायमाज्ञां मांत्यपर्यारत्नकलेस्मरार्त्त
कृतप्रकोपाप्रसमैरवीभि २० मगमरविलसल्ललाटमध्ये मरगमदहा
रिशिलोचनेन्दुयस्ता मगनपतितनूहुरिस्मपित्तज्वरमपिहरितज्वरमपि

लेवर

२ धनो घाः समागमे ह्यादि विलसंनीनां २८ ममसैकमलेयष्यानिले मूल
सैपुष्परगुप्समन्वितैः जलकेलिकलाकुलरु लैयपि तज्वर जरुजो
जपेत २९ श्रीखंडिमंडितवैरवल्लारिसिंग मुक्ताफलाकुलविसाल
कुचस्पलीनां वेकृग्धंचसांसुविलासलीनां मालिंनसकलदाहमपा
करोति ३० सज्ज पल्लवपुष्पपत्ररचितावासावा पयेसमंकीतोरेकुसु
मस्फुरत्तस्वरेगानंविपंचिजुतं ३१ ग्मालापाष्टमुकालिकाकिलक
ताः कांताभुक्तांताकष्यावालाश्यामलयालकाध्यजलैदाग्निराकुविते
३२ ग्रुमितेविलिंगायन लालसे मधुरवारिणिकामसदालसे वपुषि
दाहवतां बिहितं हितं हिमहिमाशुजलेयफलेपनं ३३ प्राघाम्रापवि
ममधरेप्राघ्रांक करसुंदरे चंदनेस्प्रचर्चिते हर्षसाचापसापमपे [illegible] ते ३४
नर्दिपप्रियुसेधान्यलिलंलसितपासहप्रभातसमये पितमंतरसे [illegible] विना
सयेत ३५ पुरागप्रेपसिमापिवं तुपुरषा पिज्वेरव्याकुलाः नर्नीरि

वाला - कुटकी

हरितरेणुः करवाय: २१ द्राक्षापर्पटराजवृक्षकटुकामुस्ताभयानां
जलं मूर्छाशोषनिदाघदेहदहनभ्रान्तिप्रलापापहं पित्तज्वरे दुःस्थः संप्रमदाकिरात
तिक्तासिंहास्यरेणूत्रुवः क्वाथः सर्करान्वितो यः हरति तृड्दाहाग्रापि चान्य
तान् २२ मृदुकिं मर्त्यवरूथः करवाप: पारावारीणामुनिभिर्विदिष्टाः घिन्ना
शिवापर्पटतोयपानाद्धि पित्तज्वरः किं न समी समीति २३ जलजजलजलवा
हेरणुविश्वौषधधान्यकैः सहितं षडंगमेतत् सपदि सुखकरं सदाहज्वरं
त्रिषजोऽज्यमिदं नवज्वरेऽपि २४ पर्पटसुंठीपथ्यः शीतं पर्पटरपयोमुचः षडं
गसंशी स्यात् स दाहस्त्रासज्वरापहः २५ लोहितचंदनपद्मधन्यछिन्न
रुहापिचुमंदकरवाय: पित्तकफज्वरदाहपिपासावातविनसहताप
करं स्यात् २६ सहस्रधौतेन घृतेन कर्तुरभ्यंगमंगे कुसुमानि मालती प्रन्या
गनासंगमसोदरस्य स्वीयेषु दारेषु यथाभिलाषः २७ तृड्दाहमोहाः
प्रसमं प्रयांति निचः प्रवालोत्पलपेनलेपात् ८ यथा नराणां धनिनां

५

षधैः ५४ जीर्णज्वरं कफकृतं कणयान्तमेतं छिन्नोद्भवोद्भवकषाय क
एव हन्ति रामोदरास्यमिवरामदूप्रलंबरामो जया समरमूर्द्धिकीर्तिधीजैः
५५ पंचमूलीकषायस्य सकणस्य निषेवणात् जीर्णज्वरः कफ
विद्धाति पलायनं ५६ सठीसुण्ठीरेणुसुरातरून तावुहि तिक्ताघन
क्ताति क्तफलुनवृतभेरनिर्विरचितः कषायः पीतोपमधुकणविमि यैः
तित्रिदोषनिःशेषविमज्वरं जीर्णज्वरमपि ५७ नवांगकाथः धारस तीकत
लत्रिफलाद्राक्षा संपाकनिंबजा समधुससितः काथोऽन्यारे स्त
ज्वरं ५८ तन्वविंगजा नरतीरमूमो ममाप्रहे का प्यसंसृतस्तपस्थ चल
जलिं स्तस्य कृतरदात् सैकाहिकस्याद्य दितेन जन्मा ५९ ना
सधनः समहोषधः सनलदः सकेशरः सपयोधरः समधुसर्करः स क
षायकः जयति बालमर्गाक्षितं तिषकं ६० चातुर्थकोग्रघातिरामठस्य
घृतेन जीर्णेन युतस्य नस्यात् लीलावतीनां नव यौवनानां मुखवाव
लोकादिव साधुभावः ६१ सुरदारुसिवाशिवास्थिरावृषविश्वकाथितः

६

विषमरुजमजाजी हंति पुंसां गुडेन प्रशमयति तथास्यां श्वासव्यमानां
गुडेन ६९ स्वकांतिजितरोचने चपललोचने तेमालतीप्रसूनति
करस्फुरित्कोरपंचवक्रोदरी पटोलकटुरोहिणी मधुकचंदनामुस्त
कप्रकल्पितकषायकोविषमामजेजी पते ७० पटोलादिकाथः
किमुत्वमयासिप्रिये कुवलयकराम्या मिदमदीयवचनं सुधारस
समं समाकर्णय पुराराविषमज्वरे कुलिकनिंबसिंहीदुरालभाकृत
कषायकोमधुयुतोवरीवर्त्यते ७१ योमनोत्तममधुमामारे हेमकलमस्त
निविषमे मुव्याप्तस्यनभवंतिकदाचन ७२ अर्थत्रपवाचीसरामपिचल
तांजितिहिमग्ये मे शुवचनं ममतन्वि सावधाना वसतिपिरुसिमेघना
दमूले वृजंतितरां विषमोविषमालहके ७३ विषममयहृदस्य साकसामेघ
नादमूले वृजंतितरां विषमो यो मधुमधुरे वृधस्य मतांश्विवानां
स्वरहितचंवनमाननिप्रकोपं चरणासरोरुहजोल्लुठन्द्रहेठनं ७४

कषायकः२ ।१२

मधुनासितयाचसंयुतः परिपीतः समयेचतुर्थकं ६२ मधूपितासरितकालः।

कालानिधिससमानने चतुर्थकहरं नस्य मुनिरुमरलावुना ६३ तेके

णाचूर्णगुडमथवा ग्रहसेनी तद्वल्कवलरक्षकानय कुष्यानसीतरः

शीलयेत ६४ श्रालिंगेपुरमंहिमा वधिरं तांत्युद्दर्पालमाः कास्मी

रागरूलिप्तपीवरकुचा कामंकुरगोहसः सुक्राह्मिघ्नवधामतानिनि

गैरिका पंगमहौषधानि द्रुसाषयवानीचिहताः कषायः शीतज्वरा

न्यहिरन्येरताः ६५ वानुधूपज्जितास्तैमतले ता लक्ष्मीषिवामेपिवाविस्त

विभूवैरघनघनकुचसिंहे चसितेहरीरामिः पंचभिरोषधैमधुकणापुष्कः क

षायाकृतः पीतश्चहि कषज्वरः किमुतदातनं वगिनशीयते ६६ तनागपायाः स

पयोधरापाः सप्तिप्रकापाः सप्तद्विप्रकायाः धात्र्यकषायंमधुनाविमिश्रं

विषमज्वरघ्नः ६७ नान्यानि मान्यानि किमोषधानिपरं तु कांतेनरसोनेक

ल्कात सैलेनयुक्तारयपरप्रयोगे महासमीरे विषमज्वरेच ६८ भवतिवि

षमतंत्रभी चेतकीसौडपुक्ता भवति विषमंहत्री पीप्पलीवर्द्धमाना